

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XV. Ex parte.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

extraneos, alioqui non subditos, quia verba statuti, inquit, in rem, non in personas concepta sunt: sed Hostiensis & Ioan. Andr. hic n. 6. rectè hoc reprobant, quia intentio statuentium & effectus potius considerari debet, quàm verba; apparet autem, qualitercunque verba concipiantur, causam statuenti esse crimen, adeoque statutum esse pœnale, tum in statuentium intentione, tum in statuti effectu, quare cum magistratus non subditos ob crimen punire non possit, sequitur statutum illud ad extraneos possessores non transire.

11 Id verò rectè docet idem Innocentius hic: si extraneus, qui sub hoc magistratu possessiones habet, extra provinciam offendat magistratum, vel subditos eius, quòd propterea puniri non possit in possessionibus, sed magistratus prius debet satisfactionem pro illatà iniurià petere ab offendente & superioribus eius, qui si satisfacere negligent, tum demum est permissum apprehendere bona offendentis, donec satisfactum sit, quod ipsum etiam in tributis fieri consuevit, ut si extraneus in provincià possessiones habens tributa non pendat Principi, possessiones apprehendere possit magistratus, cum pro tributis debitis obligatæ esse censeantur, quâ de re Baldus I. jubemus, C. de SS. Ecclesiis.

CAPITVLVM XV.

Ex parte.

PARAPHRASIS.

Regina Angliæ literas apostolicas impetrauerat ad Archiepiscopum, Decanum, & Archidiaconum Ecclesiæ Turonensis aduersus Wilhelmum nobilem, qui eam castro quodam, quod iure dotalitij, seu propter nuptias donationis, possidebat, per iniuriam spoliavit: nobilis excepit contra literas, quòd domicilium principale suum consistat in diœcesi Rodonensi, quæ ultra duas diœtas distat à Turonensi, ideoque ad Iudices Turonenses trahi se

non oportere. Sed replicatum est ex parte Reginæ, quòd nobilis etiam in Andegauensi diœcesi subinde moretur, eò quòd plura ibi castra habeat, & hoc ipsum castrum, de quo lis erat, in eadem diœcesi existere, quæ à Turonensi ultra 12. leucas non distat. Præterea obijcit nobilis, literas papales irritas esse, partim, quia in eis mentio facta non est, quòd dominus feudi prius requisitus iustitiam administrare neglexerit, partim, quia in ijs falsum continebatur, cum castrum illud Reginæ à marito suo nec in principio nuptiarum, nec postea propter nuptias donatum sit. Ad hæc Honorius III. respondit, quòd vidua spoliata irrequisito etiam domino feudi spoliatorem seu detentorè iniquum coram Iudice ecclesiastico cõuenire possit, eò quòd ad Ecclesiam pertineat viduas defendere. Quòd verò obijcitur, castrum nomine donationis propter nuptias non pertinere ad Reginam, hæc exceptio ad iudicium petitorium spectat, non ad possessorium, quod hic instituitur, quare mandat Papa, si vera sunt, quæ ex parte Reginæ proposita fuerunt, de domicilijs Wilhelmi & distantia diœcesis, tum Iudices illi in causa secundùm priores literas procedant.

S Y M M A R I V M.

1. *Dignitas vxoris, quam à marito traxit, eo mortuo non extinguitur, nisi soluto matrimonio viro inferioris conditionis nubat.*
2. *Potest quis in duobus locis domicilium habere ad eum effectum, vt utrobique subditus censeatur, & conueniri possit.*
3. *Vidua, orphani, & similes persone censeantur esse sub Ecclesiæ speciali patrocinio, ideoque acta oppressæ vel spoliata ad iudicem ecclesiasticum causam suam deferre possunt, non requisito prius iudice seculari, sub cuius iurisdictione sunt.*

NOTANDVM I. Dignitas vxoris, quam à marito traxit, eo mortuo non extinguitur.

guitur. Ita Felinus hic, & habetur l. foeminae 8 ff. de senatoribus, & colligitur ex hoc cap. Nam haec vidua bis regina appellatur, quia quondam veluti regalibus radijs ex consortio regis illustrata erat. Excipe, nisi dissoluto matrimonio inferioris conditionis viro nubat, docet Gl. in cit. l. foeminae. Verum est contrario, si mulier poenam sustinere debuit ex consortio mariti, vt quia cum ipso tanquam rebelli exulare iussa fuit, post mortem eius redire poterit, quia causa exilij finita est, vti Felinus hic notat.

NOTANDVM II. Tametsi propter nuptias donatio, spectato communi iure dissoluto matrimonio recuperetur à marito, vel haeredibus eius, aliud tamen obseruatur in quibusdam regionibus, maxime inter personas illustres, vt vxori certum oppidum aut castrum in prouincià dotalitij nomine designetur, vt ex eius redditib⁹ viuatur post mortem mariti. Vide quae dixi lib. 3. tr. 4. c. 13.

NOTANDVM III. Potest aliquis in duobus locis domicilium habere ad eum effectum, vt vtroque subditus censeatur, & conueniri possit. Ita habetur expressius in l. assumpt. 6. §. viris. ff. ad municipalem, & c. 2. de sepulturis in 6. Id verò duobus modis contingit, I. Si in vtroque loco magnam partem anni, ad eoque ferme aequaliter habitare soleat, vti explicauimus in lib. 5. Th. mor. tr. 6. c. 10. n. 6. II. Si maiorem partem bonorum in altero loco habeat, & saepe ibi versetur, quasi domicilium habere censetur iuxta l. 2. C. vbi senatores, & tradit Abbas hic n. 8.

NOTANDVM IV. Licet computatio itineris duorum dierum, & jure nouo, vnius diei (vltra quod per rescriptum apostolicum trahi aliquis non debeat ad Iudices delegatos) fieri debeat à diocesi domicilij, vti diximus in c. dilectus 29. de rescrip. Excipitur tamen, nisi haec concurrant, quod res litigiosa sit in alia diocesi, in qua etiam reus possessiones aliquas habeat, & subinde eas inhabitet, tum ab hac diocesi computatio itineris fieri potest, ita sumitur ex fine huius cap. & docet Abb. n. 9. Felin. n. 4.

NOTANDVM V. Viduae, sicut & orphani, & similes personae censentur esse sub Ecclesiae

speciali patrocinio, quare, si actualiter opprimantur, ad Iudicem ecclesiasticum causam deferre possunt, non requisito prius iudice seculari, sub cuius iurisdictione sunt, idq. locum habet, etsi causa sit feudalis. Ita docet Gl. magna hic, Innoc. Imolan. 7. & alij canonistae omnes, & est textus expressus hic, licet id negare ausus sit Couarruias in pract. q. c. 6. n. 1. & eum secutus D. Maranta de iurisdictione casu 21. Papa, inquit Couarru. alijsq. Iudex ecclesiasticus nec debet nec potest cognoscere inter laicos, nec aduersus laicum reum super re temporali ad petitionem miseri alicuius oppressi & exspoliati, nisi Iudex secularis negligens fuerit in iustitia administranda. Ego verò ita censeo Couarruiam clarissimo textui frustrà se opponere, deinde falsum esse, quod Iudex ecclesiasticus cognoscere causam non possit, si persona miserabilis actu oppressa vel spoliata sit, quia quod causae miserabilium oppressarum ad Ecclesiam spectent, saltim cumulatim, constat ex traditione Ecclesiae apud Gratianum dist. 87. & in c. si quis 21. iuncta Gl. ver. pauperem, causa 24. q. 3. Si tamen non possessorio, sed petitorio tantum iudicio agatur, tunc fateor, quod Iudex ecclesiasticus se immiscere non debeat, si causa temporalis sit, & reus conuentus laicus, nisi propter negligentiam Iudicis secularis, sicuti ex textu nostro colligitur, & notat Innoc. in fine, Imola n. 7. Deniq. si de solo facto seu consuetudine loquamur, verum est propter Iudicium secularium oppositionem, quam tamen malè Couarr. defendit, eiusmodi causarum delationes ad Iudicem ecclesiasticum minus, quam olim in usu esse, quamuis frequenter Episcopi in synodis suis contra Iudices seculares in hoc & similibus casibus protestari soleant, ne iuribus suis cedere videantur, quod nec facere possunt contra canones.

CAPITVLVM XVI.

Conquestus.

PARAPHRASIS.

Relatum est Gregorio IX. quod iurisdictionem temporalem, quae in quibusdam villis &